

İlayda YILMAZ

Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Ana Bilim Dalı
Araştırma Görevlisi

**TÜRK İŞ HUKUKUNDA
MADEN İŞÇİLERİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR DİZİNİ	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM TEMEL KAVRAMLAR, ULUSAL VE ULUSLARARASI KAYNAKLAR

1. İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	5
1.1.Maden.....	5
1.2.Maden İşçisi	7
1.3.Maden İşvereni	12
1.4.Daimi Nezaretçi.....	14
1.5. İşveren Vekili	15
1.6.Maden İşyeri.....	19
1.7.Alt İşveren.....	20
1.8.Rödovans Sözleşmesi	24
1.8.1. Kavram Olarak Rödovans ve Rödovans Sözleşmesi	24
1.8.2. Hukuki Niteliği ve Şekli	26
1.8.3. Uygulanacak Hükümler	30
1.8.4. Rödovans Sözleşmesi İle İşletilen Madenlerde Sorumluluk ve Alt İşverenlik ile İşçi Temini ile İlişkisi.....	33
2. MADEN İŞÇİLERİNİN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİNE İLİŞKİN ULUSAL VE ULUSLARARASI KAYNAKLAR.....	37
2.1.Ulusal Kaynaklar	37
2.1.1. Anayasa.....	37

2.1.2. Kanun	39
2.1.3. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	43
2.1.4. Yönetmelikler	44
2.2. Uluslararası Kaynaklar	44
2.2.1. Birleşmiş Milletler Düzenlemeleri.....	44
2.2.2. Avrupa Konseyi Düzenlemeleri	46
2.2.3. Avrupa Birliği Düzenlemeleri	47
2.2.4. Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri ve Tavsiye Kararları	48
2.2.4.1. ILO 45 sayılı “Yeraltı İşleri (Kadınlar) Sözleşmesi”	50
2.2.4.2. ILO 123 sayılı “Asgari Yaş (Yeraltı İşleri) Sözleşmesi”	51
2.2.4.3. ILO 138 sayılı “İstihdama Kabulde Asgari Yaşa İlişkin Sözleşme”	51
2.2.4.4. ILO 155 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşme”	52
2.2.4.5. ILO 161 sayılı “İş Sağlığı ve Hizmetlerine İlişkin Sözleşme”	54
2.2.4.6. ILO 176 sayılı “Maden İşçilerinin Güvenliği ve Sağlığı Sözleşmesi”	55
2.2.4.7. ILO 183 sayılı “Madenlerde Sağlık ve Güvenlik Tavsiye Kararı”	57

İKİNCİ BÖLÜM

BİREYSEL VE TOPLU İŞ HUKUKU BAKIMINDAN MADEN İŞÇİLERİ

1. BİREYSEL İŞ HUKUKU BAKIMINDAN MADEN İŞÇİLERİ	59
1.1. İş Sözleşmesinin Kurulması ve Yasakları	59
1.1.1. İş Sözleşmesinin Kurulması	59
1.1.2. İş Sözleşmesi Yapma Yasakları	60
1.1.2.1. Kadınlar Bakımından Madenlerde Çalıştırılma Yasağı	61

1.1.2.2. 18 Yaşından Küçükler Bakımından Madenlerde Çalıştırılma Yasağı	66
1.1.2.3. Engellilerin Madenlerde Çalıştırılma Yasağı	69
1.1.2.4. Madenlerde Geçici İş İlişkisi Kurma Yasağı.....	71
1.1.2.5. Yasağa Aykırılığın Türk İş Hukuku Bakımından Sonuçları	73
1.2. Maden İşvereni ile Maden İşçisinin Borçları	81
1.2.1. İşverenin Borçları	81
1.2.1.1. Ücret Ödeme Borcu	81
1.2.1.1.1. Genel Olarak Ücretin Tanımı ve Türleri	82
1.2.1.1.2. Maden İşçilerinin Ücreti	85
1.2.1.2. İşçiyi Gözetme Borcu.....	88
1.2.1.3. Eşit Davranma Borcu	95
1.2.2. Maden İşçisinin Borçları.....	102
1.3. Maden İşyerlerinde İşin Düzenlenmesi.....	103
1.3.1. Çalışma Süresi.....	103
1.3.1.1. Yeraltı Maden İşyerlerinde Çalışma Süresi	109
1.3.1.2. Farazi Çalışma Hallerinin Maden İşçileri Bakımından İncelenmesi	117
1.3.2. Fazla Çalışma Bakımından Maden İşçileri	122
1.3.2.1. Fazla Çalışma Kavramı ve Türleri	122
1.3.2.2. Fazla Çalışma Yapılamayacak İşler ve İşçiler Bakımından Maden İşçileri	127
1.3.3. Maden İşçilerinin Postalar Halinde Çalıştırılması.....	135
1.3.4. Maden İşçileri Bakımından Yıllık Ücretli İzin Hakkı.....	138
1.4. Maden İşçileri Bakımından İşin Sona Ermesi ve Sonuçları.....	145
1.4.1. İş Güvencesi Sisteminde İstisna Olarak Yer Altı Maden İşçileri	145
1.4.2. İş Sözleşmesinin Feshi.....	153
1.4.3. Maden İşçilerinin Kıdem Tazminatı.....	160
2. TOPLU İŞ HUKUKU BAKIMINDAN MADEN İŞÇİLERİ.....	162

2.1.Sendika Hakkı ve Özgürlüğü Kavramı.....	162
2.2.Maden İşçilerinin Sendikal Durumu.....	165

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MADENLERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

1. GENEL OLARAK İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	167
1.1.Maden İşyerlerinin ve İşçilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Bakımından Değerlendirilmesi	169
2. MADENLERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSKLERİ.....	171
3. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ BAKIMINDAN İŞVERENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	176
3.1.İş Güvenliği Uzmanı Bulundurma Yükümlülüğü	176
3.2.İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personeli Bulundurma Yükümlülüğü	177
3.3.Risk Değerlendirmesi.....	179
3.3.1. Genel Olarak Risk Değerlendirmesi ve Maden İşleri Bakımından Özellik Gösteren Hususlar	179
3.3.2. Risk Değerlendirmesi Yapılmaması Nedeniyle İşin Durdurulması.....	184
3.4.Acil Durum, Yangınla Mücadele ve İlk Yardım	184
3.5.Maden İşçilerine Kişisel Koruyucu Donanım Verilmesi.....	186
3.6.Maden İşyerlerinde İşçileri İş Sağlığı ve Güvenliği Hususunda Bilgilendirme ve Eğitim Verme	190
3.7.Maden İşyerlerinde Daimî Nezaretçi Bulunması.....	192
3.8.Maden İşyerlerinde Sığınma Odası, Havalandırma ve Giriş- Çıkış Takip Sistemi	192
4. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ BAKIMINDAN MADEN İŞÇİSİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	194
4.1.İş Sağlığı ve Güvenliğini Tehlikeye Düşürmeme	196
4.2.İşverene veya Çalışan Temsilcisine Haber Verme	198

5. MADEN İŞÇİSİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLERİNE AYKIRI DAVRANIŞI HALİNDE İŞVERENİN HAKLARI.....	199
5.1. Disiplin Cezası.....	199
5.2. İş Sözleşmesinin Feshi.....	201
5.3. Tazminat.....	203
6. MADEN İŞVERENİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLERİNE AYKIRI DAVRANIŞI HALİNDE MADEN İŞÇİSİNİN HAKLARI.....	206
6.1. Çalışmaktan Kaçınma	206
6.2. Sözleşmeyi Haklı Nedenle Fesih.....	211
7. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİNE AYKIRILIĞIN SONUÇLARI	214
7.1. İş Kazası Kavramı.....	214
7.1.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku Bakımından İş Kazası	215
7.1.2. Sosyal Güvenlik Hukuku Bakımından İş Kazası	216
7.2. Meslek Hastalığı Kavramı.....	219
7.2.1. Genel Olarak Meslek Hastalığı.....	219
7.2.2. Maden İşçileri Bakımından Meslek Hastalığında 32 Yıl Formülü ve Kaçınılmazlık	222
7.3. İş Kazası ve Meslek Hastalığından Doğan Hukuki Sorumluluğun Mahiyeti.....	225
7.3.1. Tehlike Sorumluluğu Bakımından Maden İşyerleri	231
7.3.2. İşverenin Sorumluluğu Bakımından Hakların Yarışması ...	237
7.4. İşverenin Tazminat Sorumluluğu.....	239
7.4.1. Maddi Tazminat Sorumluluğu.....	239
7.4.1.1. Genel Olarak Maddi Tazminat ve Hesaplanması	240
7.4.1.2. Kaçınılmazlık	244
7.4.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Sorumluluğu	248
7.4.3. Manevi Tazminat Sorumluluğu.....	255
7.5. İşverenin Ölümlü İş Kazası Sebebiyle Kamu İhalesinden Yasaklanması Yaptırımı	258

7.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Halinde Maden İşçisine ve Hak Sahiplerine Kurum Tarafından Yapılan Yardımlar.....	259
7.6.1. Sağlık Yardımları.....	260
7.6.2. Geçici İş Göremezlik Ödeneği.....	261
7.6.3. Sürekli İş Göremezlik Geliri.....	262
7.6.4. Hak Sahiplerine Yapılan Yardımlar	263
SONUÇ	265
KAYNAKÇA.....	269